

1.9.2004

KONKURSSIPESÄN HALTUUNOTTO

1 YLEISTÄ

Kun tuomioistuin asettaa velallisen konkurssiin, velallisen omaisuus siirtyy velkojien määräysvaltaan. Omaisuuden hoitamista ja konkurssipesän hallintoa varten tuomioistuin määrää pesänhoitajan, jonka tulee ottaa konkurssipesään kuuluva omaisuus haltuunsa viivytyksettä. Pesänhoitajan on selvitettävä konkurssipesään kuuluva omaisuus ja oikeudet, varmistettava niiden pysyminen konkurssipesän hallinnassa sekä huolehdittava omaisuuden arvon säilymisestä ja oikeuksien voimassapysymisestä. Pesänhoitajalla on oikeus saada poliisilta virkapuuta tehtävänsä suorittamiseksi (KonkL 14:5.3).

Pesän haltuunottoa tulee jatkaa, vaikka konkurssiin asettamista koskevaan päätökseen olisi haettu muutosta. Konkurssiin asettamisen oikeusvaikutukset päättyvät, jos konkurssi peruuntuu, raukeaa tai muuten lakkaa taikka jos asettamispäätös kumotaan.

Pesänhoitajan on toimittava huolellisesti, taloudellisesti ja noudattaen hyvää pesänhoitotapaa. Hänen on noudatettava velkojien antamia ohjeita ja tiedusteltava velkojien mielipidettä tai saatettava näiden päätettäväksi merkittävimmät pesän haltuunottoa koskevat asiat. Pesänhoitajan ja velkojien päätöksentekoa on käsitelty tarkemmin konkurssiasian neuvottelukunnan suosituksessa numero 7.

Pesän haltuunoton onnistuminen edellyttää yhteistyötä velallisen kanssa. Pesänhoitajan on kohdeltava velallista asiallisesti ja otettava asianmukaisesti huomioon velallisen etu. Velallisella on myötävaikutusvelvollisuus, joka käsittää mm. omaisuuden ja toimitilojen saattamisen pesänhoitajan hallintaan, tietojärjestelmiin opastamisen sekä pesäluettelon laatimista ja pesänhoitajan muiden tehtävien hoitamista varten tarpeellisten tietojen antamisen. Velallisen asemaa koskevat säännökset ovat konkurssilain 4 luvussa. Velallisen oikeuksia ja velvollisuuksia koskeva esite on neuvottelukunnassa laadittavana.

Jos velallinen laiminlyö myötävaikutusvelvollisuutensa niin, ettei pesänhoitaja pysty hoitamaan asianmukaisesti tehtäväänsä, pesänhoitajan tulee ensin selvittää velalliselle tämän velvollisuudet konkurssissa. Niskoittelun jatkuessa pesänhoitajan tulee hakea tuomioistuimelta määräys velallisen myötävaikutusvelvollisuuden täyttämiseksi.

Työntekijällä on velvollisuus avustaa pesänhoitajaa pesän selvittämisessä. Pesänhoitajan tulee pyrkiä hyödyntämään työntekijöiden työpanos irtisanomisaikana. Tarkoituksenmukaista voi olla jatkaa sellaisen avainhenkilön (esim. kirjanpitäjän) työsuhdetta, joka voi antaa tarpeellisia tietoja pesän selvittämiseksi.

Jos pesään kuuluu pilaantuvaa tai arvonsa nopeasti menettävää omaisuutta, omaisuus tulee tappioiden välttämiseksi myydä viivytyksettä. Omaisuuden myyntiä on käsitelty laajemmin neuvottelukunnan suosituksessa numero 11.

Jos pesään ei voida heti konkurssin alkaessa määrätä pesänhoitajaa, tuomioistuin määrää enintään kahden viikon ajaksi tilapäisen pesänhoitajan. Tilapäisen pesänhoitajan ei tule ryhtyä muihin kuin omaisuuden haltuunoton ja hoitamisen sekä konkurssipesän oikeuksien turvaamisen kannalta välttämättömiin toimiin (KonkL 14:5.2). Tyypillisesti tällaisia toimia ovat työntekijöiden työsopimusten ja mahdollisesti muiden kustannuksia aiheuttavien sopimusten päättäminen, pankkitilien sulkeminen, pilaantuvan tai arvossaan nopeasti alenevan omaisuuden myyminen, muun omaisuuden suojaaminen ja vakuuttaminen sekä määrääjassa annettavien lausuntojen ja ilmoitusten antaminen.

Tässä suosituksessa käsitellään konkurssipesän haltuunottoon tyypillisesti kuuluvia toimenpiteitä. Konkurssipesien erityispiirteistä johtuen kaikkia tässä mainittuja toimenpiteitä ei ole tarpeen suorittaa jokaisessa pesässä, mutta toisaalta myös muut kuin tässä mainitut toimenpiteet voivat olla välttämättömiä joissakin pesissä.

2 ILMOITUKSET

Konkurssin oikeusvaikutukset alkavat, kun tuomioistuin päättää velallisen asettamisesta konkurssiin. Pesänhoitajan tulee aloittaa pesän haltuunotto tämän jälkeen välittömästi. Tästä syystä on tärkeää, että pesänhoitaja saa tuomioistuimelta viipymättä tiedon konkurssin alkamisesta.

Tuomioistuimen on ennen pesänhoitajan määräämistä kuultava pesänhoitajaksi esitettyä (KonkL 8:1.2). Pesänhoitajaksi esitetyn tulee tässä yhteydessä ilmoittaa tuomioistuimelle, jos hän ei pakottavasta syystä (esimerkiksi matka tai kiireellinen työtehtävä) voi ryhtyä hoitamaan tehtävää välittömästi tai tiettyinä ajankohtana. Näin voidaan välttyä siltä, että tuomioistuin määräisi konkurssin alkamaan ajankohtana, jolloin pesänhoitaja on tilapäisesti estynyt hoitamasta tehtävänsä.

Pesänhoitajan tulee viipymättä ilmoittaa velalliselle konkurssin alkamisesta riippumatta siitä, onko tuomioistuin määrännyt ilmoittamisen pesänhoitajan tehtäväksi. Asettamisesta tulee ilmoittaa velalliselle henkilökohtaisesti tai puhelimitse. Jos tämä ei ole mahdollista, ilmoitus on tehtävä mahdollisimman nopeasti esimerkiksi sähköpostilla, telekopia tai kirjeitse.

Pesänhoitajan tulee toimittaa konkurssin alkamisesta julkaistu kuulutus tiedoksi kaikille tunnetuille velkojille (KonkL 22:2.2). Ilmoitukset tulee tehdä viivytystä, vaikkakaan erityistä määräaika ilmoituksen tekemiselle ei ole säädetty. Erityisesti pesänhoitajan tulee huolehtia siitä, että suurimmat velkojat saavat tiedon mahdollisimman nopeasti konkurssin alettua. Muillekin velkojille ilmoitus tulee toimittaa viimeistään pesäluettelon valmistuttua. Jos uusia velkojia tulee ilmi myöhemmin, on ilmoitus näille tehtävä viivytystä. Joskus käytännön syistä (lähinnä velkojien huomattava määrä) voi kuitenkin olla tarkoituksenmukaista, että osalle velkojista ilmoitus tehdään vasta yhdessä valvontaa koskevan ilmoituksen kanssa.

Pesänhoitajan on viipymättä toimitettava Suomessa alkaneesta konkurssista ilmoitus niille tunnetuille velkojille, joilla on asuinpaikka tai kotipaikka taikka sääntömääräinen kotipaikka toisessa Euroopan unionin jäsenvaltiossa. Ilmoituksen sisällöstä säädetään Euroopan unionin neuvoston asetuksessa (EY) maksukyvyttömyysmenettelyistä (N:o 1346/2000). Asiaa käsitellään tarkemmin konkurssiasiain neuvottelukunnan suosituksessa numero 6.

Pesänhoitajan on ilmoitettava konkurssin alkamisesta myös velallisen kotipaikan ja velallisen omistaman kiinteistön sijaintipaikan ulosottoviranomaiselle ja palkkaturvaviranomaiselle sekä velallisen omistaman kiinteistön tai erityisen oikeuden sijaintipaikkakunnan käräjäoikeudelle, alusrekisteriin, ilma-alusrekisteriin ja arvo-osuusrekisteriin, jos konkurssipesään kuuluu tällaista omaisuutta (oikeusministeriön asetus 502/2004, 2 §). Palkkaturvaviranomaiselle tehtävässä ilmoituksessa on mainittava, onko velallisen palveluksessa työntekijöitä.

Ilmoitukset velkojille ja palkkaturvaviranomaiselle voi tehdä puhelimitse, jos se on asian kiireellisyyden vuoksi tarpeen. Muille, sekä normaali-tilanteessa myös velkojille ja palkkaturvaviranomaiselle, ilmoitus on tehtävä telekopiota tai sähköpostia käyttäen tai kirjeitse.

Ilmoitus konkurssin alkamisesta on tehtävä asianomaiselle elinkeinoviranomaiselle, jos velallinen harjoittaa elinkeinoa, johon vaaditaan lupa tai rekisteröinti. Kyseiset elinkeinot on lueteltu elinkeinon harjoittamisen oikeudesta annetun lain (122/1919) 3 §:ssä. Esimerkiksi hotelli- ja ravintolatoimialalla ilmoitus alkoholijuomien maahantuontia, tukkumyyntiä, anniskelua tai vähittäismyyntiä harjoittavan yrityksen konkurssista tulee tehdä sosiaali- ja terveydenhuollon tuotevalvontakeskukselle (STTV) tai lääninhallitukselle. Konkurssipesän on haettava oma myyntilupa, jos se jatkaa kyseistä toimintaa.

3 KONKURSSIPESÄÄN KUULUVAN OMAISUUDEN HALTUUNOTTO

3.1

Yleistä

Pesänhoitaja vastaa omaisuuden luetteloinnista. Tämän vuoksi pesänhoitajan on henkilökohtaisesti tutustuttava konkurssipesän omaisuuteen sen olennaisilta osiltaan ja annettava selkeät luettelointi-ohjeet, joiden noudattamista hänen tulee seurata. Fyysisen inventaarion lisäksi pesänhoitajan on pyrittävä selvittämään tilinpäätösten, kirjanpidon ja muun asiakirja-aineiston pohjalta mitä muuta omaisuutta velallisella on.

Pesänhoitajalla on oikeus saada tiedot velallisen pankkitileistä, maksuliikenteestä, rahoitusta koskevista sopimuksista ja sitoumuksista, varallisuudesta, verotuksesta ja muista velallisen taloudellista asemaa tai velallisen harjoittamaa taloudellista toimintaa koskevista seikoista (KonkL 8:9 ja laki verotustietojen julkisuudesta ja salassapidosta 13.2,2 k). Pesänhoitajan tulee käyttää tätä oikeuttaan selvittäessään velalliselle kuuluvaa omaisuutta.

3.2

Konkurssipesään kuuluva omaisuus

Konkurssipesään kuuluu vähäisin poikkeuksin velallisen ulosmittauskelpoinen omaisuus konkurssin alkaessa sekä konkurssin aikana saatava omaisuus. Luonnollisen henkilön konkurssipesään ei kuitenkaan kuulu hänen konkurssin alkamisen jälkeen saamansa omaisuus tai ansaitsemansa tulo. Säännökset konkurssipesään kuuluvasta omaisuudesta ovat konkurssilain 5 luvussa.

Velallisen pantattukin omaisuus kuuluu konkurssipesään. Pesänhoitajan on huolehdittava pantatusta omaisuudesta, jollei pantinhaltijan hoitovelvollisuudesta muuta johdu. Pantatun omaisuuden hoidosta ja sen kustannuksista tulee pyrkiä sopimaan pantinhaltijan kanssa.

Konkurssipesään kuuluu myös velallisen ulkomailla sijaitseva omaisuus. Pesänhoitajan tulee ryhtyä tarpeellisiin toimiin ulkomailla olevan omaisuuden saattamiseksi konkurssipesän hallintaan, jos se on taloudellisesti tarkoituksenmukaista. Haltuunotossa tulee tarvittaessa käyttää apuna paikallisia toimijoita.

Omistuksenpidätys- tai takaisinottoehto sitoo konkurssipesää eikä omaisuus kuulu konkurssipesään, jos ehdosta on sovittu ennen kuin omaisuuden hallinta on siirtynyt velalliselle eikä velallisella ole ollut oikeutta luovuttaa omaisuutta edelleen, liittää sitä muuhun omaisuuteen tai muutoin määrätä omaisuudesta omistajan tavoin. Konkurssipesällä on oikeus sitoutua sopimukseen maksamalla erääntynyt kauppahinta korkoineen myyjälle. Konkurssipesä voi myös lunastaa omaisuuden maksamalla myyjän saatavan.

Jos omistuksenpidätys- tai takaisinottoehdosta on sen sijaan sovittu vasta omaisuuden hallinnan luovutuksen jälkeen tai jos velallisella on ollut oikeus luovuttaa omaisuus, liittyy se muuhun omaisuuteen tai muutoin määrätä siitä omistajan tavoin, ehto on konkurssipesää kohtaan tehoton ja omaisuus kuuluu konkurssipesään. Myyjän saatava on tässä tilanteessa konkurssissa valvottavaa velkaa.

Omaisuus, jonka väitetään kuuluvan sivulliselle, kuuluu konkurssipesään, jos sivullisen asema perustuu sellaiseen varallisuus- tai muuhun järjestelyyn, jolle annettu oikeudellinen muoto ei vastaa järjestelyn tosiasiallista sisältöä tai tarkoitusta, ja jos sellaista muotoa ilmeisesti käytetään täytäntöönpanon välttämiseksi tai omaisuuden pitämiseksi velkojien ulottumattomissa (KonkL 5:11). Pesänhoitajan tulee esittää sivulliselle vaatimus omaisuuden palauttamisesta konkurssipesään vapaaehtoisesti. Tarvittaessa pesänhoitajan tulee hakea asiassa tuomioistuimen päätös. Jos on pelättävissä, että sivullinen hukkaa tai siirtää omaisuutta edelleen, pesänhoitajan tulee välittömästi hakea tuomioistuimelta turvaamistoimenpidettä. Pesänhoitajan toimivaltaan ei kuulu ottaa omaisuutta hallintaansa sivullisen hallusta vastoin tämän suostumusta eikä pesänhoitaja ole oikeutettu saamaan ulosottomieheltä virka-apua ilman tuomioistuimen päätöstä.

Konkurssivelalliselle kuulumaton sivullisen omaisuus tulee luovuttaa oikealle omistajalle, jos omistusoikeus esineeseen on riidattomasti selvitetty. Omistuksenpidätys- tai takaisinottoehdoin hankittua omaisuutta luovutettaessa on laadittava asianmukainen tilitys omaisuuden arvosta ja jäännösvelan määrästä. Luovutettu omaisuus on luetteloitava ja luovutuksesta on syytä pyytää kuitti.

3.3

Pankkitilit, luottokortit, kassa ja avaimet

Pesänhoitajan on välittömästi konkurssin alkamisen jälkeen poistettava tilien käyttöoikeus ja kerättävä luottokortit pois konkurssivelalliselta ja tämän edustajilta. Jos kaikkia kortteja ei heti saada kerättyä, pesänhoitajan on estettävä luottokorttien käyttö ilmoittamalla konkurssin alkamisesta luottokortin myöntäjälle.

Konkurssivelallisella olevat varat on yleensä talletettava yhdelle konkurssipesän tilille, jolle konkurssipesän koko rahaliikenne keskitetään. Konkurssipesälle on avattava oma tili, vaikka olisi ilmeistä, että konkurssimenettely tulee raukeamaan. Jos pesänhoitaja lopettaa konkurssivelallisen tilin, hänen on varmistettava, että tilille tulevat varat ohjataan konkurssipesälle avatulle tilille.

Pesänhoitajan on tarkastettava velallisen kassa ja nimettävä kassasta vastaava henkilö taikka tarvittaessa otettava kassa haltuunsa. Pesänhoitajan on pyrittävä ohjaamaan pesän rahaliikenne pankkitilin kautta ja pitämään kassavarat mahdollisimman pieninä. Hänen on otettava haltuunsa avaimet ja kulkukortit velallisen tiloihin, jos velallista tai tämän

edustajaa ei ole toiminnan jatkamisen tai muun syyn vuoksi tarpeellista päästää tiloihin.

3.4

Kirjanpitoaineiston haltuunotto

Pesänhoitajan on otettava haltuunsa konkurssivelallisen kirjanpito sekä muut konkurssivelallisen hallinnollista ja taloudellista asemaa koskevat asiakirjat. Näitä ovat mm. yhtiökokousten ja hallituksen kokousten pöytäkirjat, rahoitussopimukset sekä olennaiset liiketoimintaan liittyvät sopimukset.

Pesänhoitajan on huolehdittava myös konkurssivelallisen tietojärjestelmiin sisältyvien kirjanpitoaineistojen, ohjelmistojen, tietokantojen ja muiden yritystä koskevien tietojen haltuunotosta. Pesänhoitajan on pyrittävä estämään näiden tietojen hävittäminen tai muuttaminen. Tarvittaessa pesänhoitajan tulee otattaa uudet varmuuskopiot.

Pesän haltuunotossa on selvittävä, mihin yrityksen tietojärjestelmiin (taloushallinto, pankkiyhteydet) henkilökunnalla on käyttövaltuudet ja tarvittaessa ryhdyttävä toimiin valtuuksien poistamiseksi tai rajoittamiseksi.

Jos velallisen kirjanpito on luotettavan ulkopuolisen kirjanpitäjän hallussa, pesänhoitaja voi sopia, että tämä edelleen säilyttää kirjanpitoa hallussaan konkurssipesän lukuun. Konkurssipesällä on oikeus saada sivullisen hallussa oleva kirjanpitoaineisto korvaamalla aineiston toimittamisesta aiheutuvat kustannukset (KonkL 9:3.2). Sähköisessä muodossa olevan kirjanpidon tulostamisesta paperille on lisäksi maksettava tulostuskustannukset. Sivullisella ei ole pidätysoikeutta hallussaan olevaan velallisen kirjanpitoaineistoon.

Haltuun otetusta asiakirja-aineistosta on tehtävä luettelo. Luettelosta on selvittävä vähintään kansio- tai kotelotasolla, mitä ja mihin aikaan kohdistuvia asiakirjoja kansio tai kotelo sisältää. Luetteloa voidaan käyttää konkurssimenettelyssä myöhemminkin esim. luovutettaessa asiakirjoja vero- tai poliisiviranomaiselle. Velallisen kirjanpidon loppuunsaattamista ja konkurssihetken välitilinpäätöstä on käsitelty konkurssiain neuvottelukunnan suosituksessa numero 10.

3.5

Aineettomien oikeuksien selvittäminen

Pesänhoitajan tulee selvittää ne velallisen sopimukset, jotka koskevat immateriaalioikeuksia ja joiden perusteella lähtökohtaisesti ratkaistaan, ovatko oikeudet luovutettavissa edelleen. Tällaisia voivat olla esimerkiksi tekijänoikeudet, patentit, hyödyllisyysmallit ja tavaramerkit. Pesänhoitajan on tarvittaessa käytettävä tietojen ja omaisuuden selvittämisessä ja haltuunotossa asiantuntijoita.

Tietokoneohjelmistojen osalta pesänhoitajan tulee selvittää yrityksessä käytetyt valmisohjelmat tai yritykselle räätälöidyt ohjelmat, ohjelmistoja

koskevat käyttö- tai omistusoikeudet ja niiden siirtokelpoisuus. Korkein oikeus on käsitellyt valmisohjelmien siirtokelpoisuutta ratkaisussaan KKO 2003:88.

Jos tietokoneohjelma ja siihen välittömästi liittyvä teos on luotu täytettäessä työsuhteesta johtuvia tehtäviä, tekijänoikeus tietokoneohjelmaan ja teokseen siirtyy työnantajalle tekijänoikeuslain 40 b §:n mukaisesti. Tällöin tietokoneohjelma kuuluu työnantajan konkurssipesään ja se on edelleen luovutettavissa.

Velallisen asiakasrekistereillä, asiakassopimuksilla samoin kuin muillakin velallisen toimintaan liittyvillä tiedoilla (esimerkiksi tuotteen valmistuskaavalla, rakennepiirustuksilla tai ohjeilla) saattaa tietyissä tilanteissa olla varallisuusarvoa.

3.6

Ulosmitattu omaisuus

Ennen konkurssin alkua käynnistynyt ulosottomenettely keskeytyy konkurssin alkaessa ja ulosottoviranomainen luovuttaa ulosmitatun omaisuuden ja mahdollisesti kertyneet varat konkurssipesälle. Ulosottomenettelyä voidaan kuitenkin konkurssipesän vaatimuksesta jatkaa pesän lukuun. Jos ulosmitatun omaisuuden myynnistä on jo kuulutettu ennen konkurssin alkamista, ulosottomenettely jatkuu konkurssista huolimatta, jollei konkurssipesä vaadi sen keskeyttämistä (KonkL 3:6.1).

4

VELALLISEN POSTI JA MUUT LÄHETYKSET

Pesänhoitajan on huolehdittava siitä, että hän saa haltuunsa velallisen liiketoimintaan liittyvän postin ja muut viestit (KonkL 4:4). Postin osalta tulee joko ilmoittaa postiyritykselle, että posti toimitetaan jatkossa pesänhoitajalle tai huolehtia siitä, että pesänhoitaja saa riittävän selon velallisen toimitiloihin edelleen toimitettavasta postista.

Pesänhoitajalla ei ole oikeutta velalliselle tai tämän edustajille osoitetuihin henkilökohtaisiin viesteihin. Tällaisten viestien saapumisesta on joko ilmoitettava vastaanottajaksi merkitylle henkilölle, toimitettava viesti edelleen hänelle tai palautettava lähettäjälle. Jos pesänhoitaja on erehdyksessä avannut velalliselle henkilökohtaisesti kuuluvan viestin, hänen on keskeytettävä viestin lukeminen heti kun viestin luonne käy selville.

Velallisen työntekijöiden kanssa on pyrittävä sopimaan menettelytavoista, joilla pesänhoitaja saa tarpeellisen selon velallisen taloudelliseen toimintaan tai konkurssipesän selvittämiseen liittyvistä viesteistä. Työntekijöiden sähköpostiviestien osalta pesänhoitajaa koskevat samat yksityisyyden suojasta työelämässä annetussa laissa (759/2004) säädetyt oikeudet ja velvollisuudet kuin työnantajaa. Pesänhoitajan on kehotettava velallisen edustajia ja työntekijöitä

ohjaamaan henkilökohtaiset viestinsä muualle kuin konkurssipesän käytössä oleviin sähköpostiosoitteisiin.

5 SUOJAAMINEN JA VARTIOINTI

Pesän omaisuus, joka voi sään vaikutuksesta tai muusta ulkoisesta syystä vahingoittua, on suojattava tarkoituksenmukaisesti. Pesänhoitajan on tarvittaessa huolehdittava omaisuuden siirtämisestä ja keräämisestä yhteen paikkaan.

Pesänhoitajan on järjestettävä omaisuudelle tarpeellinen vartiointi. Vartiointia ei kuitenkaan tarvitse järjestää, jos vartiointikustannukset ovat huomattavat vartioitavan omaisuuden arvoon verrattuna tai jos anastamisvaaraa ei voida pitää merkittävänä. Jos aiheutta on, pesänhoitajan tulee vaihdattaa toimistohuoneiden ja varastojen lukot.

6 VAKUUTUKSET

Pesänhoitajan on selvitettävä konkurssipesän lakisääteiset vakuutukset ja muun vakuutusturvan riittävyys. Tarpeettomat vakuutukset on irtisanottava.

Jos vapaaehtoisia vahinkovakuutuksia ei ole tai ne ovat päättyneet, pesänhoitajan on otettava konkurssipesän lukuun konkurssipesän omaisuuden realisointiarvoon ja vahingonvaaraan nähden kohtuullinen vakuutusturva. Pesänhoitajan on selvitettävä, tuleeko entisen vakuutuksen jatkaminen edullisemmaksi kuin uuden vakuutuksen ottaminen. Tällöin konkurssipesä voi jatkaa voimassaolevaa vakuutusta ilmoittamalla vakuutusyhtiölle vakuutuksenottajan muuttumisesta konkurssipesäksi. Samalla tulee selvittää, sisältyykö vastuuvakuutukseen ehto, jonka mukaan vakuutuksen on oltava voimassa sekä vahingon tapahtuessa että korvausta vaadittaessa. Jos vakuutuksessa on tällainen ehto, vakuutuksen voimassaoloa on syytä jatkaa ainakin tiedossa olevien vaatimusten esittämiseen asti.

Konkurssipesä voi nostaa henkilövakuutuksen pesälle takaisinostoarvoon, jos vakuutuksessa on takaisinosto-oikeus. Vakuutus sopimuksissa saattaa olla ehtoja, jotka edellyttävät konkurssipesältä nopeaa vetoamista takaisinosto-oikeuteen. Jos edunsaajan hyväksi on kuitenkin sovittu peruuttamattomasta edunsaajamääräyksestä, ei pesä voi irtisanoa vakuutusta ja nostaa takaisinsaantiarvoa. Konkurssipesä voi sopia sille taloudellista arvoa vailla olevan vakuutuksen siirtämisestä vakuutetulle itselleen. Peruuttamattomalla edunsaajamääräyksellä varustetun henkilövakuutuksen vakuutusmaksut saattavat sen sijaan olla vakuutus sopimuslain 56 §:ssä mainituin perustein peräytettävissä konkurssipesään.

Vakuutusyhtiö ei voi irtisanoa liikennevakuutusta sen vuoksi, että vakuutuksenottaja on asetettu konkurssiin. Jos konkurssipesä käyttää

autoa, sen tulee ilmoittaa tästä vakuutusyhtiölle. Jos auto myydään tai poistetaan rekisteristä, pesänhoitajan on irtisanottava vakuutus.

7 SOPIMUKSET

Pesänhoitajan on selvitettävä velallisen voimassa olevat sopimukset ja irtisanottava ne sopimukset, jotka eivät ole konkurssipesän kannalta tarpeellisia. Konkurssipesällä on oikeus jatkaa konkurssin alkaessa voimassa olleita sopimuksia. Sopimuskumppanilla ei ole konkurssin alettua oikeutta purkaa sopimusta velallisen sopimusrikkomuksen johdosta, jos pesä pystyy täyttämään omat sopimusvelvoitteensa. Konkurssipesän tulee sopimuskumppanin pyynnöstä kohtuullisessa ajassa ilmoittaa, sitoutuuko se sopimukseen sekä asettaa vaadittu vakuus sopimuksen täyttämiseksi. Jos konkurssipesä jatkaa sopimusta, se on massavelkaisessa vastuussa konkurssin alkamisen jälkeen syntyvistä sopimusvelvoitteista.

Jos konkurssi alkaa kesken kestovelkasuhteen (esimerkiksi vuokrasuhteen) maksukautta, maksukauden vastike jaetaan massavelkaan ja valvottavaan velkaan siten, että asettamispäivän jälkeiseltä ajalta kertyvä vastike on massavelkaa ja sitä edeltävältä ajalta valvottavaa velkaa.

8 OIKEUDENKÄYNNIT

Pesänhoitajan on selvitettävä heti konkurssin alettua velalliselta, tämän palveluksessa olevilta, avustajilta ja velallisen asiapapereista, onko velallisella vireillä olevia oikeudenkäyntejä.

Pesänhoitajan tulee jatkaa oikeudenkäyntiä, jos se on pesän kannalta tarkoituksenmukaista. Pesänhoitajan on tarvittaessa pyydettävä määräpäivän siirtämistä selvittääkseen velkojien kannan oikeudenkäynnin jatkamiseen ja mahdolliseen kuluvastuuseen.

Ennen konkurssiin asettamista kertyneet velallisen ja maksettavaksi tuomittavat vastapuolen oikeudenkäyntikulut ovat konkurssissa valvottavaa velkaa. Jos konkurssipesä jatkaa oikeudenkäyntiä, se on massavelkaisessa vastuussa vain konkurssin alkamisen jälkeen kertyvistä omista ja maksettavaksi tuomittavista vastapuolen kuluista. Pesänhoitaja voi pyytää tuomioistuinta määräämään ratkaisussaan, miltä osin konkurssipesä on vastuussa oikeudenkäyntikuluista.

Jos pesä päättää olla jatkamatta oikeudenkäyntiä, pesänhoitajan on ilmoitettava päätöksestä viipymättä velalliselle, jotta tämä voi halutessaan jatkaa oikeudenkäyntiä. Velalliselle on varattava mahdollisuus tutustua asiaan ja asiakirjoihin. Pesänhoitajan on huolehdittava siitä, ettei oikeudenmenetyksiä tapahdu aikana, jonka velallinen tarvitsee asiaan perehtymiseen.

9**LUVANVARAISTA LIIKENNETTÄ HARJOITTAVAN
VASTUISTA ANNETTU TAKAUS**

Luvanvaraista tavara- tai henkilöliikennettä harjoittaneen velallisen vastuista on saatettu antaa takaus, (ns. toimintatakaus), jota säilytetään velallisen kotipaikan lääninhallituksessa. Takaus on annettu liikenneluvan mukaisen toiminnan aiheuttamien velkojen maksamisen vakuudeksi. Vakuus ei kuulu konkurssipesään eikä siitä kertyviä varoja voida käyttää konkurssipesän massavelkojen kattamiseen. Korkeimman oikeuden ratkaisussa (KKO 2000:76) annetun oikeusohjeen mukaan pesänhoitaja voi kuitenkin konkurssitilanteessa vaatia takaajalta suorituksen velkojen lukuun ja jakaa varat niille velkojille, joiden saatavat ovat syntyneet liikenneluvan mukaisesta toiminnasta. Pesänhoitaja ei voi veloittaa toimintatakauksen aiheuttamaa työtä ja kuluja pesästä, mutta hän voi kattaa kulunsa ja ottaa kohtuullisien palkkion päältä takauksesta.

Konkurssiain neuvottelukunta suosittelee, että pesänhoitaja huolehtii toimintatakauksen perimisestä ja jakamisesta velkojille konkurssimenettelyn ohessa.

10**TYÖSOPIMUSTEN IRTISANOMINEN JA
PALKKATURVA-ASIOIDEN HOITAMINEN**

Pesänhoitajan ensimmäisiä tehtäviä on työsuhteiden irtisanominen ja palkkaturva-asioiden hoitaminen. Näitä on käsitelty tarkemmin konkurssiain neuvottelukunnan suosituksessa numero 4.

Helsingissä 1. päivänä syyskuuta 2004

Matti Nenonen
puheenjohtaja

Harri Hämäläinen
sihteeri